AZ EURÓPAI KÖZÖSSÉGEK BIZOTTSÁGA

Brüsszel, 25.01.2005
COM(2005) 9 végleges

A BIZOTTSÁG JELENTÉSE A TANÁCSNAK ÉS AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK

a szarvasmarhafélék elektronikus azonosítási rendszere bevezetésének lehetőségéről

.

A BIZOTTSÁG JELENTÉSE
A TANÁCSNAK ÉS AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK

a szarvasmarhafélék elektronikus azonosítási rendszere bevezetésének lehetőségéről

(EGT vonatkozású szöveg)

PREAMBULUM

A szarvasmarhaféléket a szarvasmarhafélék azonosítási és nyilvántartási rendszerének létrehozásáról, továbbá a marhahús és marhahústermékek címkézéséről, valamint a 820/97/EK tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló 2000. július 17-i 1760/2000/EK európai parlamenti és a tanácsi rendeletnek megfelelően azonosítják. Ez a rendszer a „kettős füljelző", a „tartási nyilvántartás", a „marhalevél" és a „számítógépes adatbázis" elemeket tartalmazza.

A fent említett rendelet szerint a Bizottság a Közös Kutatóközpont által végrehajtott munka alapján köteles volt megvizsgálni az állatok elektronikus azonosító eszközei használatának alkalmazhatóságát. Az Európai Parlament és a Tanács a Bizottság jelentése alapján intézkedve meghívást kapnak, hogy megvitassák az elektronikus azonosítási rendelkezések bevezetésének lehetőségét, figyelemmel az e téren elért fejlődésre.

1998-ban a Bizottság egy nagyléptékű kutatási projektet indított el az állatok elektronikus azonosításának területén (IDEA). A zárójelentést 2002 áprilisában adták le és egyes kérdések szükséges tisztázása 2002 júliusában történt meg. A projekt azt bizonyította, hogy az elektronikus azonosítók használata elvben az állatazonosítási rendszerek lényeges javítását eredményezhetik, feltéve, hogy az ehhez társuló intézkedésekre vonatkozó néhány feltétel teljesül. E projekt következtetései lehetővé teszik a szarvasmarhafélék elektronikus azonosítási intézkedéseinek EU-ban történő bevezetési feltételeire vonatkozó technikai ügyekre és döntésekre vonatkozó javaslatok kidolgozását.

E jelentés célja az IDEA projekt alapján a szarvasmarhafélék elektronikus azonosításának használatáról szerzett tapasztalatok összefoglalása és a szarvasmarhafélék elektronikus azonosítási intézkedéseinek az Európai Unióban történő bevezetési feltételeire vonatkozó döntések meghozása. E tanulmány elsősorban az IDEA projekt eredményeire összpontosít, de figyelembe veszi a meglévő rendszer tapasztalatait is.

TARTALOMJEGYZÉK

1. ÁLTALÁNOS SZEMPONTOK

1.1. Bevezetés

1.2. Az IDEA projekt háttere

1.3. A szarvasmarhafélék azonosítási és regisztrációs rendszerére vonatkozó EK jogszabályok – a jelenleg működő rendszer rövid leírása

1.4. A jelenlegi rendszer fejlesztése tekintettel az elektronikus azonosításra

2. FEJLEMÉNYEK AZ ELEKTRONIKUS AZONOSÍTÁS TERÉN ÉS A LEHETSÉGES FEJLESZTÉS – AZ IDEA PROJEKT EREDMÉNYE

2.1. A szarvasmarhafélék elektronikus azonosítási rendszerének teljesítménye

2.2. A szarvasmarhafélék azonosítására és regisztrálására vonatkozó elektronikus azonosítók előnyei és hátrányai

2.3. A jövőbeni követelmények lehetséges alternatívák

3. KÖVETKEZTETÉSEK

1. ÁLTALÁNOS SZEMPONTOK

1.1. Bevezetés

A szarvasmarhafélék azonosítási és nyilvántartási rendszerének létrehozásáról, továbbá a marhahús és marhahústermékek címkézéséről, valamint a 820/97/EK tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló 2000. július 17-i 1760/2000/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet[1] 4. cikke (7) bekezdésének rendelkezései szerint a Bizottság köteles megvizsgálni az állatok azonosítására szolgáló elektronikus eszközök használatának megvalósíthatóságát. E jelentés célja a jelenlegi előrehaladás ismertetése a Bizottság Közös Kutatóközpontja (JRC) által elvégzett munka alapján, valamint döntések meghozatala a szarvasmarhafélék azonosítási rendszerének Európai Unióban történő bevezetésének lehetőségéről.

1.2. Az IDEA projekt háttere

1998-ban a Bizottság elindított egy IDEA (**ID**entification **E**lectronic des **A**nimaux) elnevezésű nagyszabású kísérleti projektet az állatok azonosítására szolgáló elektronikus módszerek megvalósíthatóságának kivizsgálása céljából (C(97)4101 általános határozat és hat egyedi határozat C(98)562). A projekt céljait a JRC dolgozta ki, ezek az elektronikus azonosítási rendszer valós gyakorlati körülmények közötti megbízhatóságára és előnyeire összpontosítottak a betegségek nyomon követése, a támogatási alkalmasság és a tenyésztés irányításának céljából. A változatos célok képezték az összes tagállam részvételére történő felhívás alapját. A beérkezett tizennégy kutatási pályázatból tíz pályázat került megtartásra hat tagállamból (Franciaország, Németország, Olaszország, Hollandia, Portugália és Spanyolország).

A projekt keretében körülbelül 370 000 marha, 500 000 juh, 29 000 kecske és 15 000 bivaly került azonosításra a következő elektronikus azonosító típusok alkalmazásával:

– elektronikus füljelző

– bendőkapszula

– beinjektálható transzponder

A zárójelentést 2002 áprilisában adták le és egyes kérdések szükséges tisztázása 2002 júliusában történt meg. További részletes információ a projektről elérhető a következő internetes honlapon: http://idea.jrc.it.

[1] HL L 204., 2000.8.11., 1. o.

1.3. A szarvasmarhafélék azonosítási és regisztrációs rendszerére vonatkozó EK jogszabályok – a jelenleg működő rendszer rövid leírása

A szarvasmarhafélék és a sertések Közösségen belüli kereskedelmét érintő állat-egészségügyi problémákról szóló 1964. június 26-i 64/432/EGK tanácsi irányelv[2] előírja az összes állat azonosítását igazolási célokra. Az állatok azonosítására vagy a származási gazdaság lenyomozására vonatkozó részletes intézkedéseket azonban az adott tagállam illetékes hatóságának kell megállapítania.

Az egyes élőállatok és állati termékek Közösségen belüli kereskedelmében a belső piac megvalósításának céljával alkalmazandó állat-egészségügyi és tenyésztéstechnikai ellenőrzésekről szóló 1990. június 26-i 90/425/EGK tanácsi irányelv[3] szerint az állatokat a közösségi szabályok szerint kell azonosítani és olyan módon kell regisztrálni őket, hogy az származási vagy tranzit gazdaság, központ vagy szervezet lenyomozható legyen.

Az állatok azonosításáról és nyilvántartásáról szóló 1992. november 27-i 92/102/EGK tanácsi irányelv[4] elfogadásával a szarvasmarhaféléket egy olyan kódot tartalmazó füljelzővel kell azonosítani, amely kód lehetővé teszi az állatok egyedi azonosítását, valamint a születési helyük azonosítását.

A múltbeli tapasztalatok azonban azt mutatják, hogy a 92/102/EGK irányelv végrehajtása nem teljes mértékig kielégítő és szükséges a további fejlesztése. Emiatt a szarvasmarhafélék esetében szükség volt egy külön rendelet elfogadására az irányelv rendelkezéseinek megerősítése céljából.

Ennélfogva elfogadták a szarvasmarhafélék azonosítási és nyilvántartási rendszerének létrehozásáról, továbbá a marhahús és marhahústermékek címkézéséről szóló 1997. április 21-i 820/97/EK tanácsi rendelet[5]. E rendelet szerint a szarvasmarhaféléket a mindkét fülre erősített füljelzővel kell azonosítani és az állatokhoz az összes mozgásuk során mellékelni kell egy marhalevelet. E rendelkezéseket a jelenlegi 1760/2000/EK rendelet is fenntartja.

E szabályok alapvető céljai a következők:

– az állatok állategészségügyi célú lokalizálása és nyomon követése, amely döntő hatással bír a fertőző betegségek leküzdésében,

– a marhák közegészségügyi célú lenyomozhatósága, és

---

2 HL 121., 1964.7.29., 1977/64. o. A 97/12/EK tanácsi irányelvvel (HL L 109., 1997.4.25., 1. o.) módosított és frissített és a legutóbb a 21/2004/EK rendelettel (HL L 5., 2004.1.9., 8. o.) módosított irányelv.

3 HL L 224., 1990.8.18., 29. o. A legutóbb a 2002/33/EK irányelvvel (HL L 315., 2002.11.19., 14. o.) módosított irányelv.

4 HL L 355., 1992.12.5., 32. o. A legutóbb a 21/2004/EK (HL L 5, 2004.1.9., 8. o.) irányelvvel módosított irányelv.

5 HL L 117., 1997.5.7., 1. o.

– az állatállomány támogatások kezelése és felügyelete a közös agrárpolitika reformjának részeként.

A szarvasmarhafélék azonosítási és regisztrációs rendszere a „kettős füljelző”, a „tartási nyilvántartás”, a „marhalevél” és a „számítógépes adatbázis” elemeket tartalmazza.

Füljelzők. A jelenlegi előírások a füljelzők, marhalevelek és állomány-nyilvántartások tekintetében a 2004. április 29-i 1760/2000/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet végrehajtásáról szóló 911/2004/EK bizottsági rendeletben[6] vannak meghatározva. A füljelzőknek legalább a nevet, a füljelzőt kiadó illetékes hatóság vagy a tagállam központi illetékes hatóságának kódját vagy logóját, a kétbetűs országkódot és egy legfeljebb 12 számjegyű numerikus kódot kell tartalmazniuk. A tagállamok központi illetékes hatósága engedélyezhet egy további vonalkódot. Ezenkívül a füljelző elvesztése esetén a pót füljelzők tartalmazhatnak egy jelet a pót füljelző római számokkal kifejezett verziószámával.

Marhalevelek. A marhalevél mintára vonatkozó részletes adatok a 911/2004/EK bizottsági rendeletben vannak meghatározva. A marhalevelet minden egyes marhaféle esetében a születéséről szóló értesítést ki kell adni, vagy a harmadik országokból importált állatok esetében az adott tagállam által történt újra-azonosítást követő 14 napon belül. Az egy másik tagállamból származó állatok esetében a marhalevelek azonos feltételek szerint adhatók ki. Ezekben az esetekben az állattal együtt érkező marhalevelet be kell szolgáltatni az illetékes hatóságnak, amely visszaküldi azt a kiadó tagállamnak.

Bármikor is elszállítanak egy marhát, a marhalevelet mellékelni kell hozzá. Ezen előírástól eltérve bármely tagállam meghatározhatja azt, hogy az állatok mozgathatók a területén belül a marhalevél nélkül, feltéve, hogy a tagállam olyan számítógépes rendszerrel rendelkezik, amelyet a Bizottság teljesen működőképesnek tart. Az állat elhullása esetén az állattartónak vissza kell küldenie a marhalevelet az illetékes hatóságnak. Ha az állatokat a vágóhídra küldik, akkor a vágóhíd működtetőjének kell visszaküldenie a marhalevelet az illetékes hatóságnak. Ha az állatok harmadik országba kerülnek exportálásra, akkor az utolsó állattartónak kell beszolgáltatnia a marhalevelet az illetékes hatóságnak azon a helyen, ahol az állatot exportálták.

A marhalevélnek tartalmaznia kell az állatról szóló információkat (azonosító kód, születési időpont, nem, fajta vagy a szőrzet színe, az anya azonosító kódja vagy egy harmadik országból importált állat esetében az eredet számmal összefüggésben kiadott azonosító szám), a születési hely gazdaság azonosító számát, az összes birtok azonosító számát, ahol az állatot tartották és az egyes birtok-váltások időpontjait. Ezenkívül a marhalevélnek tartalmaznia kell az állattartó(k) aláírását és a kibocsátó hatóság nevét (azon szállítók, akiknek csupán az állatok szállítása a felelősségük, nem tekintendők állattartókkal és ezáltal nem kell megkövetelni az aláírásukat).

[6] HL L 163., 2004.4.30., 65. o.

Gazdaság nyilvántartások. A nyilvántartások tartalmára vonatkozó részletes szabályok a 911/2004/EK bizottsági rendeletben vannak meghatározva. A nyilvántartásnak naprakész információt kell tartalmaznia minden egyes állatról (azonosító kód, születési időpont, nem, fajta vagy a szőrzet színe), az állat birtokon történt elhullásának időpontját, elszállítás esetén a cél birtok azonosító számát és az elszállítás időpontját, valamint érkezés esetén a feladó birtok azonosító számát és az érkezés időpontját. Ezenkívül az illetékes hatóság által végrehajtott ellenőrzéseket világosan fel kell tüntetni a nyilvántartásban.

A nemzeti számítógépes adatbázisok kulcsszerepet játszanak az állatok mozgásának megfelelő ellenőrzésében és a támogatások kezelésében. Az adatbázisnak információt kell tartalmaznia minden egyes állatról (azonosító kód, születési időpont, nem, fajta vagy a szőrzet színe, az anya azonosító kódja vagy egy harmadik országból importált állat esetében az eredet számmal összefüggésben kiadott azonosító szám, a születési hely gazdaság száma, az összes olyan gazdaság azonosító száma, ahol az állatot tartották, az egyes birtok-váltások időpontjai és az elhullás vagy a levágás időpontja). Ezenkívül az adatbázisnak információkat kell tartalmaznia minden birtokról (az azonosító számát és a tulajdonos nevét és címét). Az adatbázisnak bármikor képesnek kell lennie megadni a gazdaságban lévő összes szarvasmarhaféle azonosító számát és a birtokon a szarvasmarhafélékre vonatkozóan lezajlott összes változás adatait a születéstől vagy a birtokra érkezéstől kezdve.

A nemzeti hatóságok által végrehajtott ellenőrzések

Az 1760/2000/EK európai parlamenti és tanácsi rendeletnek a szarvasmarhafélék azonosítási és nyilvántartási rendszerének keretében végrehajtandó minimális szintű ellenőrzések tekintetében történő végrehajtására vonatkozó részletes szabályok megállapításáról szóló 2003. június 23-i 1082/2003/EK bizottsági rendelet[7] szerint a tagállamoknak a gazdaságaik legalább 10%-át ellenőrizniük kell. Ettől eltérve, ha a tagállamnak van olyan működő adatbázisa, amit a Bizottság teljesen működőképesnek tart és amely megfelelő egyeztetési lehetőségeket biztosít, akkor 5%-os szint is előirányozható. Az ellenőrzések eredményeit egy éves jelentés formájában közölni kell a Bizottsággal.

Szankciók

a 820/97/EK tanácsi rendelet végrehajtására vonatkozó részletes szabályok megállapításáról szóló 1998. február 27-i 494/98/EK bizottsági rendelet[8] meghatározza a tagállamok marhafélék azonosítási és nyilvántartási rendszerének keretében alkalmazott minimális közigazgatási szankciók alkalmazását. Ennélfogva az illetékes hatóságoknak megvan a hatáskörük és a kötelezettségük az azonosítási és nyilvántartási előírások megszegésének szankcionálására.

---

7 HL L 156., 2003.6.25., 9. o., a 499/2004/EK rendelettel (HL L 80., 2004.3.18., 24. o.) módosított rendelet.

8 HL L 60., 1998.2.28., 78. o.

A közösségi szolgálatok által végrehajtott ellenőrzések

A közösségi szolgálatok számos kiküldetést hajtottak végre a marhahús és a marhahús termékek nyomon követhetőségére vonatkozó hivatalos ellenőrzések működésének értékelése céljából. A gazdaságtól a kiskereskedelmi egységig tartó teljes lánc értékelésre került, beleértve a marha azonosítását, nyilvántartását és mozgását. Ezen túl a szolgálatok a kiküldetések során a nyomon követhetőségi szempontokra összpontosítottak bizonyos EK intézkedések végrehajtásának értékelése céljából, amelyek egyes betegségek felszámolását, felügyeletét és megelőzését célozzák.

A kiküldetések eredményein alapuló átfogó következtetés az volt, hogy a tagállamok általában rendelkeznek működő gazdaság nyilvántartási rendszerekkel, miközben a működési hiányosságok elterjedtek voltak, az állatok azonosításának alapelveit megértették és nagyrészt alkalmazták. Számos tagállamban azonban a szarvasmarhafélék nemzeti adatbázisának működése nem volt megfelelő, főként a születések, az elhullások és a mozgások késedelmes bejegyzése miatt. Ez azt jelentette, hogy az állatokat vagy rosszul tartották nyilván, vagy pedig ezek hosszú ideig teljesen eltűntek a hivatalos nyilvántartás szeme elől. Ezen túl a hibák vagy mulasztások nem kerültek automatikusan kimutatásra és/vagy ellenőrzésre a felelős hatóságok által.

A szarvasmarhafélék azonosításával és nyilvántartásával kapcsolatos legfőbb hiányosságok a helytelen azonosítás, a nem naprakész gazdaság nyilvántartás és a nemzeti adatbázisnak történő jelentések elmulasztása voltak.

Ezenkívül a Bizottság szolgálatai a tagállamok több régiójában ellenőrzéseket hajtottak végre az állat-támogatások végső elszámolása (EMOGA Garanciarészleg) keretében. Ezek az ellenőrzések is a szarvasmarhafélék azonosítására és nyilvántartására összpontosítottak. Az e területen talált közös gyenge pontok főként az adatbázisok naprakészségének hiányára és a nem megfelelő ellenőrzési intézkedésekre vonatkoztak.

1.4. A jelenlegi rendszer fejlesztése tekintettel az elektronikus azonosításra

A tagállamokból származó, a szarvasmarhafélék azonosítási és nyilvántartási rendszerének ellenőrzéséről szóló éves jelentésekben és a Bizottság szolgálatai által végrehajtott ellenőrzések (lásd az 1.3. szakaszt) során meghatározásra került, a meglévő rendszereken belül lévő fő hiányosságok és a helyzet elektronikus azonosítással történő javítási lehetőségeinek kifejtése az alábbiakban vannak felsorolva.

– *Az állatok pontatlan azonosítása*

A pontatlanul azonosított állatok (pl. állatok egy füljelzővel vagy füljelző nélkül) következetesen a gazdaságokban végrehajtott „helyszíni” ellenőrzéseken azonosított fő problémák egyike. Ilyen esetekben az elektronikus azonosítóknak a klasszikus füljelző helyett történő bevezetése nem javítaná a helyzetet, mivel ezen azonosító eszközöket is pontosan kell alkalmazni.

Az elveszett füljelzők további problémát jelentenek. Még ha a klasszikus füljelzők minősége folyamatosan javul is, a füljelzők mégis leeshetnek vagy eltávolíthatók. Az elvesztés vagy a tisztességtelen manipuláció ezen veszélye azonban minimalizálható a kapszula vagy beinjekciózható transzponder típusú elektronikus azonosítók használatával. Ezen azonosító típusok csak műtéti úton távolíthatók el.

– *Nem naprakész gazdaság nyilvántartás*

A nem naprakészen tartott birtok-nyilvántartások alapvető problémát jelentenek. Az elektronikus azonosítók használata elősegíthetné e helyzet javítását, különösen akkor, amikor a birtok-nyilvántartást elektronikus formában tartják fenn, e vonatkozásban a gazdaságok százalékos aránya növekszik. Az automatikus leolvasás és a gazdaság nyilvántartásba történő automatikus bejegyzés lehetősége csökkentheti a gazdaságban végzett manuális dokumentációs munkát, és ezáltal csökkentené az ilyen típusú eltéréseket.

– *A központi adatbázisba történő bejelentés késedelme / elmulasztása*

A születések, elhullások vagy mozgások hiányosságai (késedelem, az információ hiánya vagy pontatlansága) a leggyakrabban tapasztalt hiányosságok a meglévő rendszerben. Helytelen adatok bejelentése esetén vagy helytelen adatbejegyzés kerül be a központi adatbázisba, vagy a bejelentés elutasításra kerül. Mindkét esetben a központi adatbázisban ezt követően bevezetett adatok nem felelnek meg az állat tényleges állapotának. Az elektronikus azonosítók használata elősegítheti a központi adatbázisba történő bejelentéseket, különösen azon gazdaságok esetében, amelyek szerepelnek az elektronikus gazdaságnyilvántartásban. Az elektronikus azonosítás bevezetése különösen előnyös lenne a kereskedők és a piacok számára, minthogy az automatikus rendszer nagyobb bejelentési pontosságot jelentene a szarvasmarhafélék mozgásának esetében.

Következtetés

Az elektronikus azonosítás hozzájárulhat a marhák azonosítására meglévő rendszerek javításához. Az elektronikus azonosítók például gyorsabb leolvasást és nagyobb leolvasási pontosságot tesznek lehetővé, mint a klasszikus füljelzők. A dinamikus leolvasás és az adatok automatikus bevitele az adatbázisokba szintén lehetséges (megszüntetve a pontatlan manuális adatbevitelből származó lehetséges hibákat). Ez nagyban megkönnyítheti az állatok mozgásának az adatbázisba történő bejelentését. Az elektronikus azonosításnak az állatok azonosításához és nyomon követhetőségéhez való hozzájárulását azonban nem szabad túlbecsülni, tekintettel a meglévő rendszerek alkalmazási nehézségeinek jellegére. Az összes állat teljes körű megjelölése és a hatékony adatkezelés bármiféle azonosítási rendszer előfeltételei, függetlenül attól, hogy elektronikus azonosítók vagy hagyományos füljelzők kerülnek alkalmazásra.

Meg kell jegyezni azt, hogy a központi adatbázisokban lévő állat-információk növekvő mennyisége biztosítja azt, hogy folyamatosan növekszik az adatok megbízhatósága az információk egyeztetési alapjának növekedése által. A feljegyzések igazolásának és a rendszerben meglévő adatokkal való egyeztetésének lehetősége azt jelenti, hogy a hibák növekvő mértékben kerülnek automatikus felderítésre. Ez egy az ezen eltéréseket tovább csökkentő előrehaladó folyamat, és ez nagymértékben az illetékes hatóságok azon képességétől függ, hogy képesek-e megtenni a szükséges ellenőrzési intézkedéseket annak biztosítása érdekében, hogy csak megbízható adatok kerüljenek bejegyzésre és tárolásra a központi adatbázisokba. A szarvasmarhafélék nyomon követési rendszerének javítására irányuló fő középpont azonban a központi adatbázis működése marad. Megfelelő információ szolgáltatása és az összes érintett személy kioktatása fontos elem annak biztosítására, hogy az adatbázis kezelésének alapelvei szigorúan betartásra kerüljenek a szarvasmarhafélék azonosításának és nyomon követésének javítása céljából.

2. FEJLEMÉNYEK AZ ELEKTRONIKUS AZONOSÍTÁS TERÉN ÉS A LEHETSÉGES FEJLESZTÉS – AZ IDEA PROJEKT EREDMÉNYE (RÉSZLETES INFORMÁCIÓ MEGTALÁLHATÓ A KÖVETKEZŐ INTERNETES HONLAPON: http://idea.jrc.it)

2.1. A szarvasmarhafélék elektronikus azonosítási rendszerének teljesítménye

Az elektronikus azonosítás általában (az állatok) rádiófrekvenciás azonosítását jelenti. Ennek két eleme az azonosító és a olvasó egység. Az azonosító egy passzív transzpondert (belső energiaforrás nélküli mikrochip-et) tartalmaz, amely egy memorizált információt (azonosító kódot) továbbít akkor, amikor az olvasó egység (adóvevő) aktiválja azt egy adott frekvencián.

Az IDEA projekt tanulmányozta a szarvasmarhafélék és bivalyok elektronikus füljelzőkkel, bendőkapszulákkal vagy beinjektálható transzponderekkel történő elektronikus azonosítását.

2.1.1. Azonosító elhelyezés, leolvasás és visszanyerés

2.1.1.1. Azonosító elhelyezés

Az IDEA projekt azt bizonyította, hogy egy elektronikus azonosító elhelyezése nem jelent semmilyen nehézséget, ha az állatot jól lefogják. A képzés elengedhetetlen, főként a bendőkapszula és a beinjektálható transzponder alkalmazása esetében.

Van néhány, a kapszula marhafélékbe történő bevezetésének minimális életkorhoz kötésére vonatkozó korlátozás. A kapszula a recésgyomorban kerül elhelyezésre, az előgyomor ezen része a borjú életének első hónapja során alakul ki. Tekintettel az előgyomor érettségének fontosságára a kapszula bennmaradásában általában, minél később kapják meg az állatok a kapszulát, annál jobb a bennmaradási arány, bár a takarmányozási rendszer is befolyásolja az előgyomor kifejlődését és ezáltal a kapszula fiatal állatokban való bennmaradását. További vizsgálatok szükségesek pontosabb információk szerzésére a kapszulák fiatal állatok esetében történő alkalmazási lehetőségeiről.

2.1.1.2. Leolvasási teljesítmény

Az IDEA projekt bizonyította azt, hogy a marhák és bivalyok esetében a bendőkapszula leolvasási hibaszázaléka konstans és 0,35% alatt van. Mindamellett a kapszula leolvasási hatékonyságára hatással lehet az, ha olyan állat esetében alkalmazzák, amely a legelés során lenyelt fémtárgyak elleni védelemként egy mágnest hordoz.

Az elektronikus füljelzők esetében megfigyelt leolvasási hibák aránya 0,63%, de egy hónappal a jelölés után növekvő tendenciát mutat és 14 hónap után ez 2,3%-ig nőhet. A beinjektálható transzponderek esetében megfigyelt leolvasási hibák aránya 0,7%, ami a jelölés után egy hónappal 1%-ig nő, majd azt követően 0,3%-ra csökken.

A vágóhidakon a dinamikus leolvasási rendszer használata esetén bizonyos hiányosságokat jelentettek. A vágóhidak különleges körülményei (nagy mennyiségű fém jelenléte, az ott használt különféle gépek miatti interferenciák) kézzelfoghatóan befolyásolják a rögzített leolvasók teljesítményét.

2.1.1.3. Visszanyerési eredmények

Több okból is elengedhetetlen szükség van az elektronikus azonosítók visszanyerésére. Elsősorban az elektronikus azonosítók olyan különleges hulladék (szerves anyaggal szennyezett elektronikus hulladék), amelyet távol kell tartani az élelmiszerlánctól és a környezettől. Másodsorban az összes elektronikus azonosító visszanyerése szükséges a bármiféle tisztességtelen felhasználás elkerülése céljából.

Az elektronikus füljelzők és bendőkapszulák visszanyerési eredményei a vágóhídon történő visszanyerési problémák hiányát valamint a leolvasás sikerét jelzik.

A helyzet teljesen más a beinjektálható transzponder esetében. Csak körülbelül 80%-ukat sikerült visszanyerni és csak 52%-uk volt sikeresen leolvasható a visszanyerést követően. Az eltávolítási folyamat nyilvánvalóan befolyásolja az olvashatóságot.

2.1.2. Az azonosítók és a leolvasók technikai jellemzői

Ajánlatos az, hogy az azonosítók és a leolvasók megfeleljenek az ISO szabványoknak. Az ISO 11784 a transzponderek és a leolvasók közötti kommunikáció technikai szempontjaira (a leolvasó HDX és FDX-B típusú transzponderek[9] leolvasására vonatkozó képességére) és az ISO 11785 a transzponderek és a leolvasók közötti kommunikáció aspektusaira vonatkozik.

A mikroelektronika területén történ előrehaladás révén a leolvasók hatékonysága valószínűleg továbbra is javulni fog. Valószínű az is, hogy a transzponder mérete tovább fog csökkenni, miközben a transzponderek és a leolvasók közötti leolvasási távolság valószínűleg növekszik. Az IDEA projekt keretében az állandó leolvasók elérték a körülbelül 80 cm-es leolvasási távolságot. A hordozható leolvasók esetében a kötelező leolvasási távolság (a leolvasó/transzponder kombináció engedélyezésének megszerzéséhez) körülbelül 22 cm a füljelzők, a bendő és beinjektálható transzponderek esetében. Az összes elektronikus azonosító rendszer dinamikus körülmények között magas olvashatóságot mutattak (>97%).

2.2. A szarvasmarhafélék azonosítására és regisztrálására vonatkozó elektronikus azonosítók előnyei és hátrányai

A hagyományos füljelzővel összehasonlítva az elektronikus azonosítóknak megvan a közös automatikus leolvasási előnyük, amely a hagyományos füljelzők vizuális leolvasáshoz képest pontosabb, és megvan a lehetőség a leolvasott eredmények automatikus bevitelére az elektronikus adatfeldolgozási rendszerbe.

Emellett vannak bizonyos különbségek az elektronikus azonosító típusok között.

---

[9] **HDX (Fél-duplex):** Az információt a transzponder a leolvasó által történt aktiválást követően sugározza vissza. Az aktiválás során energiával feltöltött HDX transzponder az aktiváló jel megszakítását alkalmazza a saját jelének átvitelére. A HDX transzponder 1-2 ms idő elteltével válaszol az aktiváló jel 3 dB-es csillapítását követően és FSK modulálást használ 124,2 ± 2 kHz-en a bináris 1 jel és 134,2 ± 1,5 kHz-en a bináris 0 jel átvitelére. A kódoló jel NRZ típusú. **FDX (Teljes-duplex):** Az információt a transzponder a transzmitter által történő aktiválás közben sugározza vissza. Az FDX transzponder az aktiváló mezőt fogadva az aktiválási időszak alatt sugározza vissza a kódját. Az FDX transzponder egy módosított DBP (differenciál kétfázisú kódolás) kódolt alhordozót használ, amely amplitúdó modulált. A transzponder a 129-133.2 kHz és 135.2-139.4 kHz frekvenciatartományokban küldi vissza az üzenetét.

2.2.1. Elektronikus füljelző

Előnyök

Az állat az élete első hetében megjelölhető. A füljelző alkalmazása csak minimális speciális oktatást kíván meg. Lehetséges bizonyos távolságból ellenőrizni azt, hogy az állat meg van-e jelölve.

Hátrányok

A hagyományos füljelzővel azonos módon az elektronikus füljelző nem teljesen védett az elvesztés vagy az esetleges tisztességtelen manipuláció ellen, habár történik technikai előrelépés e téren.

2.2.2. Beinjektálható transzponder

Előnyök

A transzponder a születést követő első napokat követően alkalmazható. Az IDEA projekt bizonyította azt, hogy a veszteségek közvetlenül a transzponder méretéhez kötődnek, azaz minél hosszabb a transzponder, annál nagyobbak a fiatal állatok veszteségei a jelölést követő első hónap során. A transzponder csak sebészeti úton távolítható el, amit csak ritkán éri meg végrehajtani egy átlagos állat értékét figyelembe véve.

Hátrányok

Az azonosító kívülről nem látható. Leolvasó nélkül nem lehet ellenőrizni azt, hogy az állat hordoz-e valamilyen elektronikus azonosítót. Az egyéb azonosítókhoz viszonyítva az azonosító visszaszerzési aránya alacsony. Emiatt nagyobb az azonosító élelmiszerláncba jutásának a veszélye. Az eltávolítást követően csak a visszanyert azonosítóknak csak a fele olvasható, amely bonyolítja az egyeztetést és a dokumentálást. Végül a transzponder beinjektálása némi speciális oktatást igényel.

2.2.3. Bendőkapszula

Előnyök

Ha egy kapszulát megfelelően alkalmaztak, a veszteségek majdnem kizárhatók. A kapszula élő állatból történő eltávolítása nagyon nehéz és sebészeti módszereket igényel. A levágott állatokból való visszanyerési arány közel 100%-os.

Hátrányok

Van némi korlátozás a kapszula nagyon fiatal állatok esetében történő alkalmazása esetében, amíg az előgyomrok, különösen a recésgyomor, el nem érnek egy bizonyos érettségi szakaszt. Ez nem csak az állat korától függ, hanem a takarmányozási rendszertől is. Az azonosító kívülről nem látható. Leolvasó nélkül nem lehet ellenőrizni azt, hogy az állat hordoz-e valamilyen elektronikus azonosítót. Egy a fémtárgyak lenyelése ellen védő mágneses eszköz jelenléte befolyásolhatja a kapszula leolvasási hatékonyságát.

2.3. A jövőbeni követelmények és lehetséges alternatívák

Az IDEA projekt eredményei azt mutatják, hogy a marhák elektronikus azonosítása valós üzemi körülmények között megvalósítható. A leolvasási teljesítmény nagy pontossága és a leolvasási eredmények elektronikus adatfeldolgozási rendszerekbe történő közvetlen bejegyzésének lehetősége miatt az elektronikus azonosítás hozzájárulhat a gazdaságnyilvántartások nagyobb pontosságához és az állatok mozgásának azonnali bejegyzéséhez stb. Egy közösségi szinten jóváhagyott azonosító rendszer bevezetése azonban maga után vonja a technikai jellemzők, az adatkezelési stratégiák, a szervezeti szempontok és a jogszabályi követelmények vizsgálatát. Azt is meg kell vizsgálni, hogy az elektronikus azonosítás bevezetése hasznosnak bizonyulhat-e az egészségügyi és támogatási ellenőrzéseken túl más célokra (pl. automatikus takarmányozó rendszerek, csordakezelés, törzskönyvvezetés, tejnyilvántartás esetében). Praktikusabb és költséghatékonyabb lehet egy egyedi elektronikus azonosító használata, feltéve, hogy sikerül megállapodni és bevezetni egy közös/többcélú technikai szabványt.

3. KÖVETKEZTETÉSEK

Az elektronikus azonosítás bevezetését a technikai megvalósíthatóságára és a szarvasmarhafélék jelenlegi azonosítási rendszerének javítására vonatozó képességére való tekintettel kell megvizsgálni. Bebizonyosodott az, hogy az elektronikus azonosítás bizonyos módon javíthatja a meglévő azonosítási és nyilvántartási rendszert. Például hozzájárulhat a gazdaság nyilvántartások nagyobb pontosságához, lehetővé téve a központi adatbázisokba történő azonnali adatbevitelt, valamint biztosítva a feljegyzések folyamatos fenntartását és frissítését, feltéve, hogy a jelenlegi hagyományos füljelzőkön alapuló azonosítási és nyilvántartási rendszer jól megalapozott. Máskülönben az elektronikus azonosítás előnyei nem használhatók ki.

Az elektronikus azonosítási rendszerek közösségi szintű bevezetésének lehetőségére vonatkozó döntéshez a szarvasmarhafélék azonosításának és nyilvántartásának következő általános feltételeit kellene figyelembe venni:

– a szervezeti struktúráknak és adatkezelési rendszereknek jól megalapozottnak kell lennie;

– az állatoknak bármikor (legalább) két azonosítóval azonosíthatónak kellene lenniük, amikor az egyiknek „látható” füljelzőnek kell lennie, és a második lehet az elektronikus azonosító;

– a jelenlegi ismeretek szerint a legfeljebb 20 nappal a születés után történő megjelölésre vonatkozó előírás korlátozza a kapszula használatát, tekintettel a borjú előgyomrainak fejlettségére;

– az összes azonosító típust távol kell tartani az élelmiszerlánctól, ami korlátozná a beinjektálható azonosító használatát annak alacsonyabb visszaszerzési aránya miatt;

– az elektronikus azonosítás kiegészítő költségeit a megnövekedett pontosságával összefüggésben kell vizsgálni.

A fentiekre tekintettel a rendelkezésre álló alternatívák az alábbiak szerint összegezhetők:

1. Az elektronikus azonosítás **kötelező** rendszerként történő bevezetése az összes tagállamban

   Az elektronikus azonosítás előnyei bevezetésre kerülnének, de a különböző tagállamok eltérő szükségletei és feltételei lennének figyelembe véve. Vitatható az, hogy a meglévő rendszert még éppen létrehozó tagállamok hasznára válna-e az azonosítási eljárás további megváltozása.

2. Az elektronikus azonosítás **opcionális** rendszerként történő bevezetése, amennyiben a tagállamok engedélyezhetik a második füljelző elektronikus azonosítóval való **helyettesítését**, a tagállamokban bevezetendő kötelező rendszer előkészítéseképpen.

   Közös technikai szabványoknak kell biztosítaniuk a tagállamok közötti kompatibilitást.

3. A **status quo** fenntartása (két hagyományos füljelző, az elektronikus azonosító kiegészítésként használható)

   Ezen alternatíva szerint az elektronikus azonosítás a hagyományos füljelzők kiegészítéseként használható. Az elektronikus azonosítók azonban nem képezik részét a hivatalos azonosítási rendszernek. A meglévő rendszert a már létező ellenőrző intézkedésekkel és szankciókkal kell javítani.

Figyelemmel a 21/2004/EK rendeletre[10] a juhok és kecskék megszilárdított azonosítási és regisztrációs rendszerére vonatkozóan már kijelölt irányra, nagyon kívánatos kissé elhúzni a marhafélék elektronikus azonosítását, figyelembe véve az elektronikus azonosítási rendszer egész Közösségen belüli megfelelő bevezetéséhez szükséges végrehajtási intézkedések létrehozásának szükségességét. Emiatt a 2. alternatíva a preferált lehetőség a marhafélék számára, mivel ez előnyöket biztosíthat az összes jelenlegi és jövőbeni tagállam számára, függetlenül a fejlett azonosítási rendszer bevezetésére vonatkozó képességüktől. Az elektronikus azonosítás bevezetését a tagállamok által a Bizottságnak benyújtott jelentések alapján kell nyomon követni. A marhafélék elektronikus azonosítása sikeres bevezetésének fontos eleme a nemzeti szarvasmarha-adatbázisok hatékony működése. Egy, az elektronikus azonosítási rendszer kötelező bevezetésére vonatkozó döntésnek figyelembe kell vennie az azon tagállamok által szerzett gyakorlati tapasztalatokat, amelyek legfeljebb hároméves időszakra opcionális alapon vállalják a rendszer bevezetését.

A funkcionális működés céljából az elektronikus azonosítás használatának kölcsönösen kompatibilisnek kell lennie a nemzeti eljárásokkal és ezáltal közösségi szinten összhangban kell lenniük. Kezdetben ez főként az elektronikus azonosító és leolvasó rendszerek technikai szabványaira vonatkoznának. Az állat elektronikus azonosítójára vonatkozó információt a központi marha-adatbázisnak, az állomány-nyilvántartásnak és a marhalevélnek kell tartalmaznia. A jogalkotási javaslatok előfeltételeként a Bizottság Közös Kutatóközpontja az azonosítók és a leolvasók technikai jellemzőinek terén megadná a részletes technikai iránymutatást, a meghatározásokat és az eljárásokat; a jóváhagyott vizsgáló laboratóriumok vizsgálati eljárásait, jóváhagyási kritériumait és engedély modelljét; a megfelelő azonosítók és leolvasók beszerzését, az azonosítók alkalmazását, azok leolvasását és visszanyerését; a közös szójegyzéket, az adatgyűjteményt és a kommunikációs szabványokat.

[10] HL L 5., 2004.1.9., 8. o.